

Sömnkliniken, akt 2 Scen 1-11

SCEN 1

En melodi från en blockflöjt hörs och en ny text blir synlig, på en skylt, flimrande som genom kraftigt regn.

TEXT:

Klinisk neurofysiologi enheten för sömnutredning

Texten tonar bort i mörkret, melodin från flöjten formar sig till den drömda vaggvisan och efterhand fyller Underströmmarnas kör i ordet vakna, bara ibland, men ingenting annat.

UNDERSTRÖMMARNAS KÖR Vakna

vakna

vakna

När ljuset går upp syns doktor Grind stå och spela på sin flöjt för Isabella som sitter på en stol. I detta stycke varvar Grind sång och flöjtspel.

Den första sömnkliniksduetten:

GRIND Hypnos är sömnen nattens son, dödens bror grå och skrämmande dold

Sov och du vaggas av döden

ISABELLA Alltså ... Vad är det här för flummigheter?

GRIND Det är helt vanliga flummigheter.

ISABELLA Jag sökte mig hit för att jag måste få ordning på mitt liv, min sömn, och inte för att lyssna på ...

GRIND (avbryter) Vad vill du att jag ska svara? Att allt kan belysas och dissekeras, att jag bara tar ett blodprov och ger dig medicin?

ISABELLA (skämtar) Ja, tack.

GRIND Ingen vet hur sömnen flyter, ingen vet vad döden dukar upp, de är bröder, båda bortvända och disigt grå

vi forskar, vi gissar

men bröderna är bortvända och disigt grå

ISABELLA Jag vet att det inte är lätt, jag vet, du är inte Sandmannen, inte Jon Blund

Nyss var jag glad – jag hade tagit tag i mina problem.

Men nu ... börjar kliniken kännas som ett sinnessjukhus.

GRIND Med en galen doktor.

ISABELLA (skrattar) Ja.

GRIND Alla känner så i början, alla som kommer hit. Men de är bara vanliga människor som just nu behöver en lots för att lära sig hitta över mjölkvitt vatten och ...

ISABELLA Jag vet, du har rätt, jag ska gå och hälsa på de andra.

SCEN 2

En korridor med dörrar till patientrum, kontor och dagrum. Det statiska ljuset från lysrör i aluminiumarmatur blänker i plastmattorna med tusentals repor efter sängarnas små hjul.

Isabella kommer ut genom en dörr in och blir stående, stirrande.

På golvet i korridoren sitter Jesper med ett slött leende. Han har en banan utstickande ur gylfen och dunkar bakhuvudet i väggen. Längre bort snurrar Maria-Lucia runt i en barnslig, kokett dans. Lotta går hasande med ett slutet ansikte och ett katatoniskt ångestmättat läte.

Jesper drar plötsligt fram bananen och börjar skala den. De andra stannar upp och de skrattar.

JESPER, LOTTA, MARIA-LUCIA Förlåt, det var ett dåligt skämt, men vi kunde inte låta bli

JESPER Man känner sig som en galning här.

LOTTA Vi stod och pratade om det och så ...

JESPER, LOTTA, MARIA-LUCIA Förlåt, det var ett dåligt skämt, men vi kunde inte låta bli

JESPER Det var min idé. Helt omdömeslöst, jag är sån, och dessutom snarkar jag förfärligt.

Jesper skakar hand med Isabella och äter sedan sin banan.

Jesper tittar på Isabella

ISABELLA Vad är det?

JESPER Du måste vara vacker när du sover.

Något i hans sätt och ord får Isabella att vara på sin vakt.

Rörelsen under de stängda ögonen, den öppna munnen, läpparna som ...

LOTTA Sluta.

Han tror att han blir intressant när / han håller på ...

JESPER Förlåt det var ... Min exfru sa att det djupaste hos mig var sömnen.

Jespers lätthet lugnar Isabella.

LOTTA Jag heter Lotta, jag är här för att jag går i sömnen, mig gör det ingenting, men min dotter tycker att det är pinsamt.

ISABELLA Vad är du här för?

MARIA-LUCIA Mardrömmar, nattskräck.

ISABELLA Sömnparalys.

JESPER Titta på oss – en samling helt normala personer.

ISABELLA Eller hur?

Skratt och sedan munter sång med Jon Blund-tema. Jesper har paraply och glitter i en påse som han kastar på alla.

Jon Blunds aria med patienternas kör:

JESPER Nog rör det sig om sömnproblem. Det kan vi inte blunda för.

ISABELLA MARIA-LUCIA, LOTTA Nog rör det sig om sömnproblem. / Det kan vi inte blunda för.

JESPER Vem törs tro att doktor Grind / kan lotsa hem en dödstrött kör

ISABELLA MARIA-LUCIA, LOTTA Vem törs tro att doktor Grind kan lotsa hem en dödstrött kör

JESPER (som Jon Blund) Söt mjölk regnar på ett svärtat paraply Natt och mörker – försökt inte att fly Diagnoser gör knappast någon frisk Vi snackar experiment helt på egen risk På tok för lite sand kan säkert vara haken. Gäspa, purra in och sov så sött på saken.

ISABELLA MARIA-LUCIA, LOTTA Söt mjölk regnar på ett svärtat paraply.

JESPER Natt och mörker ...

ISABELLA MARIA-LUCIA, LOTTA Försökt inte att fly

JESPER När gör diagnoser /någon enda frisk ISABELLA MARIA-LUCIA, LOTTA När gör diagnoser /någon enda frisk

JESPER Vi snackar experiment /helt på egen risk

ISABELLA MARIA-LUCIA, LOTTA Vi snackar experiment helt på egen risk

JESPER På tok för lite sand kan säkert vara haken.

ISABELLA MARIA-LUCIA, LOTTA På tok för lite sand kan säkert vara haken.

ISABELLA MARIA-LUCIA, LOTTA, JESPER Gäspa, purra in – bäst att sova sött på saken

SCEN 3

På Isabellas rum.

Den andra sömnkliniksduetten:

GRIND Nej, gör bara som du brukar.

ISABELLA Brukar? Jag brukar sova hemma.

GRIND Du ska äta som vanligt, lägga dig vid samma tid, fortsätta med dina sömnmedel

ISABELLA Jag vill sluta, men brukar ta Klometiazol.

GRIND Hur länge sover du på det?

ISABELLA Fyra timmar. Det går inte att väcka mig på fyra timmar.

Så kommer jag att drömma, vakna och inte kunna röra mig.

GRIND Vi måste utesluta epilepsi, narkolepsi och ...

ISABELLA Jag vet, jag vill göra som man ska, jag klarar av det här.

Den första polysomnografin:

Strikt ritualiserat, nästan kantigt. Doktor Grind ger Isabella en tablett. Elektroder för polysomnografin kopplas på henne. Hon lägger sig tillrätta.

Grind går.

Hon somnar och det blir mörkt.

SCEN 4

Dröm 2: Den andra tebjudningen.

Något helt annorlunda uppstår. Skirt, undflyende och samtidigt förtrollat, främmande från vardagen. Detta är en aning om något man aldrig tidigare sett eller hört.

Här glöder osäkerhetens musik. Underströmmrarnas kör genomspolade av svart vatten. En gles aria helt genomblåst, nästan genomskinlig mot mörkret: Man famlar, anar, gissar och är rädd. Djupt avdomnad sömn och djupt nedsjunkna drömmar. Långsamt knirrande skrov, trött böljande mörker. Det vi gissar att vi bevittnar får bara otillfredsställande förklaringar efteråt.

Isabella befinner sig i en transparent barndomsvärld. Minnen fladdrar förbi: hon plockar äpplen tillsammans med sin bror; går med serpentiner om halsen genom strålarna från en vattenspridare; färgglada skuggor från genomlysta ballonger; hon får en stort paket som innehåller en jättelik tekopp. Det är Jim (som vuxen) som ger henne paketet, medan Gunnar (som vuxen) skär upp en tårta med en stor kniv och sträcker fram kniven med grädde på klingan mot henne.

ISABELLA Jag ser inte bakom

ljuset är så

Hur många är ni?

jag kan inte se

ljuset, så smutsigt ljus

tätare, ljusare

Vad gör du?

Jag vill inte.

inte så nära

rör mig inte

Inte munnen, inte på munnen

SCEN 5

Plötsligt vaknar Isabella, men kan inte röra sig. Paniken går genom henne. Slutligen släpper förlamningen och hon tänder lampan. Hon tar av sig elektroderna och tassar upp. Hon upptäcker i spegeln att hon har en massa rött läppstift på sig.

Hon torkar av munnen, spottar, trycker på larmknappen, backar undan, sliter åt sig en tröja och får på sig den.

Doktor Grind kommer in.

Den tredje sömnkliniksduetten:

ISABELLA Någon har varit här.

Någon har varit här när jag sov. UNDERSTRÖMMARNAS KÖR Jag kan inte stanna. Jag kan inte stanna.

Någon har varit här. Jag kan inte sova.

Någon har varit här när jag sov. Här här här ...

Kanske rört vid mig

Målat min mun röd

GRIND (avbryter) Lugna dig, sitt ner. Mullret avlägsnar sig mjukt. Det klarnar och blir morgon snart.

ISABELLA Jag har ont i ansiktet. Jag kan inte stanna. / Någon har varit här. Någon har varit här när jag sov.

GRIND (samtidigt som Isabella) Lugna dig, sitt ner. Mullret avlägsnar sig mjukt.

Det klarnar och blir morgon snart.

Du glömde nog att sminka av dig när skulle ...

ISABELLA Jag glömde inte. Du var ju här. Såg du inte?

GRIND UNDERSTRÖMMARNAS KÖR Fast jag minns inte om du hade ... Glömt? Har jag glömt?

ISABELLA Jag skulle aldrig använda läppstift av det slaget, rött som på en ... Tyst.

Jag menar ... jag vet väl vad jag har för smink. Glömt? Finns det ingen säkerhet här? Har jag glömt? Jag menar ...vem har behörighet att komma in. Vet du ens det själv. Har han det?

GRIND Vem? Vem / syftar du på?

ISABELLA (samtidigt som Grind) Han ...

han som står där.

Hon pekar mot dörren och Grind vänder sig om.

Grind springer till dörren och tittar ut i korridoren.

GRIND Det var ingen där.

ISABELLA Det stod en man i dörren, med vit rock, jag trodde att han kom med dig.

GRIND Ska jag hämta dem som jobbar här i natt?

Hon skakar på huvudet.

ISABELLA Jag ska försöka sova istället.

Han nickar och går.

SCEN 6

Hon tar sin telefon och ringer. Signalerna går fram.

Den första nödropsduetten:

ISABELLA Du måste vakna

Svara

snälla, snälla, snälla

Telefonsvararen går igång.

ISABELLAS RÖST FRÅN TELEFONSVARAREN Det här är Isabellas ...

GUNNARS RÖST FRÅN TELEFONSVARAREN Och Gunnars ...

ISABELLAS OCH GUNNARS RÖSTER FRÅN TELEFONSVARAREN Telefonsvarare.

Fnissningar.

ISABELLAS RÖST FRÅN TELEFONSVARAREN Säg nåt efter pipet.

Det piper.

ISABELLA Gunnar, när du hör det här, bli inte rädd, men Jim är här, han är här på kliniken.

han var inne hos mig i natt, det är ingen fara, men du måste komma och hämta mig för jag
vi får hitta en annan klinik, jag kan inte

Det är absolut ingen fara med mig, jag är bara lite rädd för att han ska komma tillbaka

Jag sitter här och väntar på dig.

Hon sitter tyst med telefonen tills det piper och tiden för att lämna meddelande är slut. Hon
stänger av telefonen och det ljusnar visserligen efter ett tag.

SCEN 7

Vitt januariljus över uteplatsen, krattat grus, övertäckta trädgårdsmöbler. En kratta står lutat
mot väggen. En rostig häcksax och en spade ligger på en låda.

Isabella kommer från matsalen tillsammans med Lotta, Jesper och Maria-Lucia.

JESPER Vilken middag! Vilket överdåd. Man fick nypa sig i armen. Trodde att man drömde.
Fiskpinnar och sönderkokt potatis!

Är det någon som vill tjuvröka lite?

Maria-Lucia nickar och följer med honom. Det ställer sig vid grillen och röker.

Den första förtroendeduetten:

LOTTA Vad är det? Du har verkat dämpad hela dagen? Man sover inte så bra de första nätterna.

ISABELLA Jag tror att någon var inne i mitt rum i natt.

LOTTA Kanske satt elektroderna fel.

ISABELLA Jag menar någon som inte borde vara där.

LOTTA Vem?

Isabella skakar på huvudet.

Vad gjorde han?

ISABELLA Jag vet inte.

LOTTA Vem kan det ha varit?

ISABELLA Jag vet inte.

Men det stod någon i dörren. Som jag kände för många år sedan. Jag såg kanske fel. Det var
ganska mörkt.

Jag hör hur låter när jag berättar det så här.

LOTTA Fast jag tycker att du ska ta det på allvar.

ISABELLA Det gör jag

men

jag får inte fly, jag måste lära mig

andra sover bland främmande människor

jag kommer att klara av det

men

självklart, det skrämmer mig

Man kan göra vad som helst med den som sover.

LOTTA För mig är det omvänt. Jag vet inte vad jag gör mot andra under min sömngång. Jag ser verkliga människor som genom mörkgrått glas, ett glas som samtidigt avspeglar drömmen.

SCEN 8

De säger god natt, Isabella får en kram av Lotta. Isabella står kvar i korridoren. En sjuksköterska med blank vagn (med gnisslande hjul) passerar och säger god natt. Det släcks ned till nattbelysning. Maria-Lucia kommer med en kopp te, vinkar och försvinner in i sitt rum. Isabella är ensam i den tomma korridoren. Hon känner sig obehaglig till mods, kan inte förmå sig att gå fram till dörren till sitt eget rum. Ljudet av den gnisslande vagnen passerar igen, utan att något syns. Ett skrik hörs genom väggarna, dämpat. Isabella närmar sig sitt mörka rum. Hon är rädd. Lysröret i armaturen utanför dörren blinkar. Hon går långsamt fram, försöker se något i mörkret, sträcker in handen och tänder lampan. Det blir ljust, rummet är tomt. Hon är lättad och går in. När hon stänger dörren efter sig blir Jim synlig (för publiken). Han har stått gömd bakom dörren, iklädd vit läkarrock. Han går genom korridoren, tar upp sina nycklar, låser upp en dörr och går in.

SCEN 9

Jim och Grind träffas. Jim lämnar tillbaka en mapp som innehåller Isabellas journal.

Läkarnas duett:

GRIND Det är mörkt kring Isabella.

Vår lanterna blänker i det svarta vattnet, speglas i fernissan kring fören, men ljuset når inte ut.

Det är mörkt kring Isabella.

JIM Kanske patologisk narcissism. / Med paranoida inslag.

GRIND (samtidigt som Jim) Du har läst journalen, Jim.

Men för att se bland de sovande måste man blunda.

JIM GRIND Hon blundar, men ser Hon blundar, men tittar bara sig själv djupt under vatten

bara sig själv Vi håller fram lanternan hon ser bara sig själv Hon ser bara sig själv

Isabella – hon åtrår sig själv Vår lanterna blänker i det svarta vattnet, speglas i fernissan kring fören, I sin dröm – åtrådd av alla men ljuset når inte ut.

Vi vet ännu ingenting alls. jag, jag, jag

det är för fan masturbation

en hand som gnuggar

gnider och gnuggar Vår lanterna blänker Patologisk narcissism. i det svarta vattnet

Fortsätt med Klometiazol speglas i fernissan kring fören

öka till 600 milligram men ljuset når inte ut.

Låt mig tänka på saken. För sömnen manar till långsamhet.

SCEN 10

Den andra polysomnografin:

Strikt ritualiserat, nästan kantigt. Doktor Grind ger Isabella en tablett. Elektroder för polysomnografin kopplas på henne. Hon lägger sig tillrätta.

Grind går.

Hon somnar och det blir mörkt.

SCEN 11

Dröm 3: Den tredje tejudningen

Det helt annorlunda uppstår. Skirt, undflyende och samtidigt förtrollat, främmande från vardagen. Här glöder osäkerhetens musik. Underströmmarnas kör genomspolade av svart vatten. En gles aria helt genomblåst, nästan genomskinlig mot mörkret: Man famlar, anar, gissar och är rädd.

Långsamt rinner vatten nedför väggarna. Isabella går genom sitt rum, känner att någon är där, men ser honom inte.

ISABELLA Gör vad du vill,

jag känner det inte

jag sluter mig som en näckros, flyter på grumligt vatten, vaggas av tunga rörelser
rörelser i mörkret, djupt under mig.

vaggas bara mjukt

Säg någonting! Varför säger du ingenting?

En trappa ned sitter Gunnar och läser hennes dagböcker.

Jag ser dig, men bakom dig, innanför

Hon passerar honom och kommer in i Jims kök. Jim sitter vid bordet i mörkret. Isabella ser honom inte. Hon öppnar kylskåpet och ser honom i skenet och blir rädd. Gunnar kommer in och leder henne mot Jim som räcker henne tekoppen.

det där gjorde ont

Jim?